

MÉRFÖLDKÖVEK

MILESTONE

STOJAN SEDMAK
(1929. NOVEMBER 9. – 2014. NOVEMBER 2.).

Az ESIS Magyar Nemzeti Bizottság újjászervezéséhez kötődő ülésre (2014. november 7.) készlődővén ért a lesújtó hír, a nemzetközileg ismert, elismert Stojan SEDMAK örökre elhagyott bennünket e földi létben. Jómagam igen sokat írhatnék személyes találkozásainkról, azok tartalmáról, a kiemelkedő szakember bölcsességéről, a délkelet Európa egyik szakmai vezéregyéniségének ars poétikájáról, a Belgrádban, Miskolcon vagy a Szögi pincében, Sheffieldben folytatott hosszas beszélgetéseinkről, az European Congress on Fracture (ECF) rendezvényeken szerzett közös benyomásainkról, munkatársaink közös tevékenységeiről, a legalább 30 évre visszatekintő személyes kapcsolatunkról. A visszavonhatatlan tényről kedves munkatársa, Ljubica Milovic 2014. november 3.-án, 9:30-kor küldött e-mailjében a következő módon tájékoztattott néhányunkat:

„Dear Friends,

It is with deep personal regret that I inform you that my dearest professor Stojan SEDMAK passed away yesterday morning. Stojan died after a long struggle with cancer, the funeral will be held on Wednesday, November 5, and commemoration on Saturday, November 8, just one day before his 85. birthday.

Ljubica”

Egy ilyen hír mindig apróbb-nagyobb mozaik-képek, emlékek sorozatát vetíti végig az ember agyában. Így vagyok én is ezzel, amely a legutóbbi tervekből startolt visszafele az időben. 2014. szeptember 15-18 között munkatársammal Dr. Szávai Szabolccsal Belgrádban az NT2F14, Belgrade¹ konferencián való részvételünk során a konferenciasorozat meghatározó tagjaival teljes egyetértésben még azt terveztük, hogy a jövőben minden egyes rendezvényt egy-egy meghatározó egyéniség életművét bemutató, megörökítő és annak méltó emléket állító eseményként szervezzük meg. Teljesen kézenfekvő volt és minden résztvevő egyetértésével találkozott az a javaslat,

hogy az első, és egyben az „alapkövet” jelentő kiadvány Prof. Stojan SEDMAK nevéhez kapcsolódjon, aki a 85. születésnapját 2014. november 9.-én ünnepeli (ünnepelte volna). Az 50-150 oldalasra tervezett kiadvány szerkesztő bizottságának tagjai megválasztásra kerültek és hozzákezdtek munkájukhoz. Sedmak professzor hullámzó egészségi állapotának nyugtalanító hírei ellenére még az is felmerült, hogy november elején, Kecskeméten személyes találkozásra is sor kerülhet. Sajnos mindez elmaradt. Így az emlékfóklányokra hagyatkozva tekinthetünk vissza a múltba, a találkozásainkra, ill. annak lehetőségeire.

Stojan SEDMAK professzor, a korábbi Jugoszlávia meghatározó szakmai egyénisége a törésmechanika tudományterületén, rendszeres résztvevője volt az Európai Szerkezetintegritási Társaság (European Structural Integrity Society) által két-évenként szervezett nemzetközi szakmai konferenciáknak. E rendezvények a következők voltak:

- ECF1-1976 Compiegne, Franciaország, 1. Európai Törési Konferencia
- ECF2-1978 Darmstadt, Október 9-11., Németország, 2. Európai Törési Konferencia
- ECF3-1980 London, Szeptember 8-10, Anglia. Kifáradás és Törés
- ECF4-1982 Leoben, Szeptember 22-24, Ausztria Törés, a mikroszerkezet szerepe
- ECF5-1984 Liszabon, Szeptember 17-21, Portugália. Élettartambecslés dinamikus terhelésű anyagok és szerkezetek esetén.
- ECF6-1986 Amszterdam, Június 15-20, Hollandia. Mérnöki szerkezetek törési ellenőrzése.
- ECF7-1988 Budapest, Szeptember 19-23, Magyarország. Kárelemzés, - Elmélet és gyakorlat
- ECF8-1990 Torino, Október 1-5, Olaszország. Anyagok és szerkezetek viselkedése és tervezése.
- ECF9-1992 Várna, Szeptember 21-25, Bulgária. Korszerű anyagok megbízhatósága és szerkezeti integritása.
- ECF10-1994 Berlin, Szeptember 20-23, Németország. Szerkezetintegritás: Vizsgálatok, modellek és alkalmazások.

¹ New Trend sin Fatigue and Fracture NT2F14, <http://irc.inovacionicentar.rs/nt2f14>

- ECF11-1996 Poitiers, Szeptember 3-6. Franciaország. Mérnöki anyagok és szerkezetek károsodásának mechanizmusai és mechanikája
- ECF12-1998 Sheffield, Szeptember 14-18, Anglia. Hibákból kiinduló törés.
- ECF13-2000 San Sebastian, Szeptember 6-9, Spanyolország. Törésmechanika: Alkalmazások és kihívások.
- ECF14-2002 Krakko, Szeptember 8-13, Törésmechanika 2000 után
- ECF15-2004 Stockholm, Augusztus 11-13. Korszerű törésmechanika élettartam és biztonság becslésére.
- ECF16-2006 Alexandroupolis, Július 3-7. Görögország. Nano- és mérnöki anyagok, komponensek és szerkezetek kárelemzése
- ECF17-2008 Brno, Szeptember 2-5. Csehszlovákia. Anyagok, komponensek és szerkezetek többszintű töréselemzése.
- ECF18-2010 Drezda, Augusztus 29-Szeptember 3, Németország. Anyagok és szerkezetek törése a mikro skálától a makroskáláig.
- ECF19-2012 Kazan, Augusztus 26-31, Oroszország. Törésmechanika az élettartam, megbízhatóság és biztonság szolgálatában.
- ECF20-2014 Trondheim, Június 30-Július 4, Norvégia. Törés minden skálán.

A felsorolásban dőlt betűvel JELÖLTEM ki azokat, amelyeken jómagam is részt vettem, így e rendezvényeken biztosan találkoztunk. A történelmi hűség diktálja azt a megjegyzést, hogy az ECF-9 rendezési jogát Stojan SEDMAK professzor kapta meg, de a sajnálatos „Jugoszláv események” miatt Várnában lett lebonyolítva, amelyben Stefan VODENICHAROV professzor vállalkozott a „házigazda” szerepére, akivel éppen akkor együtt voltunk Brüsszelben, az első kelet-nyugati K+F projektek nemzetközi értékelőinek paneljében (PECO). Ugyancsak rendszeres találkozási helyként szolgált mindkettőnk számára az általam szervezett nemzetközi rendezvények, Ezek a következők:

- International Colloquium on Mechanical Fatigue of Metals
 - Mályi, 1983
 - Miskolc, 1994
- Teaching and Education in Fatigue and Fracture
 - Bécs, 1993
 - Miskolc, 1994, vagy a már említett NT2F konferenciasorozat.

Ezek egyes elemei, helyei:

NT2F1	Metz (France) - April 2001
NT2F2	Hammamet (Tunisia) - May 2003
NT2F3	Ningbo (China) - November 2003
NT2F4	Aleppo (Syria) - May 2004
NT2F5	Bari (Italy) - May 2005
NT2F6	Kranj (Slovenia) - May 2006
NT2F7	Miskolc (Hungary) - May 2007
NT2F8	Ankaran (Slovenia) - October 2008
NT2F9	Belgrade (Serbia) - October 2009
NT2F10	Metz (France) - August 2010
NT2F11	Polignano a Mare, Bari (Italy) - July 2011
NT2F12	Brasov (Romania) - May 2012
NT2F13	Moscow (Russia) - May 2013

Stojan Sedmak professzor kiváló pedagógusként hamar felismerte a szerkezetek üzemeltethetőségi feltételeinek kijelölésében a törésmechanika jelentőségét, így már 1980-ban nemzetközi részvétel lehetőségét biztosító „Nyári Iskola” sorozatát indította el Michael Wnuk² (1936-2014) professzorral közösen. E rendezvények anyaga 1987-től folyamatosan megjelent³ IFMASS (International Fracture Mechanics Summer Schools) rövidítéssel, vagy a GOSA Intézet, vagy pedig az ugyancsak

Szedmal Profeszor által kezdeményezett és alapított „Structural Integrity and Life” (DIVK) egyesület kiadásában. Ez utóbbi 2001. március 6.-án került megalapításra és jelenlegi elnöke Prof. Aleksander SEDMAK. Az IFMASS rendezvények letölthető tartalomjegyzékeinek áttekintésével is hű képet kaphatunk arról, hogy

² Nekrológiát lásd:

<http://divk.inovacionicentar.rs/ivk/ivk14/057-IVK1-2014-News%201.pdf>

³ <http://irc.inovacionicentar.rs/book-shop>

milyen szerteágazó és hatalmas munkát végzett Sedmak professzor a törésmechanikai elvek gyakorlati alkalmazásának elterjesztésében. Talán az INTERNET-es találatok száma (19.500), vagy a Milos D. kollégának a „Linked in” közösségi oldalon található méltatása⁴ kapcsán írt megjegyzések, hozzászólások, ill. fiának az ESIS alelnökének, a DIVK jelenlegi elnökének méltató szavai⁵ érzékel-tethetik mindazt, amihez szervesen kötődik egy szorgalmasan eltöltött élet és annak szakmai tartalma.

A búcsúzás mindig nehéz és gyötrelmes, mert tevékenységünk kapcsán mindig a „ma” motoszkál fejünkben és sohasem a „volt”. Egyszer azonban szembekerülünk mindnyájan azzal, hogy a „ma” átcsap a „volt”-ba mind földi létünk, mind pedig szakmai tevékenységünk eredményeiben.

Kedves Professzor SEDMAK, kedves Stojan! Engedd meg, hogy a magyar szakemberek nevében az egyik olyan fényképpel búcsúzzak Tőled, amely az egyik IFMASS rendezvényen készült, és amelyen minden résztvevő csak a „mára” gondolt!

Nyugodj békében!

Prof. Dr. Tóth László

⁴ <https://www.linkedin.com/groups/In-Memori-am-Prof-Stojan-Sedmak-4991909.S.5937495340360957956>

⁵ <http://www.structuralintegrity.eu/esis/component/content/article?id=84>